

เส้นทางสู่การเป็นห้องสมุดโรงเรียน “ฮักอ่าน”

สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว Action with Lao Children (ALC)

โดย Chanthasone Inthavong

สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว Action with Lao Children (ALC) ได้อุทิศทุ่มเทเพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมด้านการอ่านของเด็กและเยาวชนในประเทศลาว ตั้งแต่ปี 2525 โดยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความสามารถของเด็กในการแสดงออก ด้านความคิด และทัศนคติ เพื่อให้เด็กๆ สามารถเลือกทางเดินชีวิตของตัวเอง

สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว ได้อุทิศทำงานโดย 1) พิมพ์หนังสือเป็นภาษาลาวที่แต่งโดยนักเขียนและผู้วาดภาพประกอบชาวลาว 2) แจกหนังสือโดยก่อตั้งห้องสมุดโรงเรียน, 2) distribution of books by setting-up school libraries, 3) เสริมสร้างบุคลากรทางการศึกษา ครู พนักงานรัฐ และ วิทยากรอบรมครูแก่สถาบันฝึกอบรมครู 4) ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนแก่ ศูนย์วัฒนธรรมเยาวชน (Children's Cultural Center) ซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กและเยาวชนสามารถอ่านหนังสือ เล่นละคร เรียนรู้เกี่ยวกับดนตรี ศิลปะ และการเต้นรำอันเป็นศิลปะการฟ้อนรำลาว ซึ่งไม่ได้บรรจุไว้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

เกือบสามสิบปีที่แล้ว เมื่อสมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว เพิ่งก่อตั้ง ในกรุงเวียงจันทน์มีห้องสมุดแห่งชาติเพียงแห่งเดียวและมีร้านขายหนังสือเพียงร้านเดียว ซึ่งไม่มีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ลาว แม้แต่ทุกวันนี้ เด็กในถิ่นทุรกันดารมีโอกาสอันจำกัดที่จะได้อ่านและ เขียนในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ในพื้นที่ชุมชนเมืองยังมีหนังสือและห้องสมุดที่สามารถเข้าไปใช้ได้ แต่ครูและผู้ปกครองจำนวนมากก็ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของการอ่าน ไม่เพียงแต่เด็กๆ เท่านั้น แม้แต่ครูก็ไม่คุ้นเคยกับหนังสือหรือห้องสมุด เนื่องจากผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีห้องสมุดใช้เมื่อยังเป็นเด็กๆ

ครูมักจะหมั่นเก็บหนังสือไว้ในห้องสมุดโดยไขกุญแจปิดประตูห้องสมุดหรือปิด ตู้หนังสือ โดยไม่ให้เด็กๆ ได้มีโอกาสเข้าถึงหนังสือเพราะกลัวว่าหนังสือจะหาย

อีกปัญหาหนึ่งที่เรามักพบเสมอคือ การที่ครูที่มีประสบการณ์ เรื่องห้องสมุดต้องย้ายไปทำงานที่อื่นหรือลาออก เมื่อครูที่มีประสบการณ์ดี ออกออกจากโรงเรียนเพราะมีคำสั่ง ย้าย หรือลาคลอดบุตร ปลดเกษียณ หรือเหตุผลอื่นๆ ห้องสมุดก็就会被ทอดทิ้งโดยไม่มีผู้ขึ้นมาให้บริการแทน

เพื่อแก้ปัญหาแรกเรื่องที่คุณกล่าวหาว่าสูญหายของหนังสือ เราจึงแนะนำระบบการแลกหนังสือ โดยที่หนังสือทุกเล่มในห้องสมุดโรงเรียนจะมีบัตรวันที่ เพื่อบันทึกชื่อของผู้ยืม วันที่ยืมหนังสือ และวันที่นำมาคืน

ทุกครั้งที่มีการยืมหนังสือ ผู้ยืมต้องกรอกชื่อใน ช่องวันที่ในบัตรด้วย เมื่อโรงเรียนมีบัตรสามใบซึ่งมีชื่อผู้ยืมทั้งสองด้าน โรงเรียนสามารถนำมาแลกหนังสือใหม่ ได้อีกหนึ่งเล่มกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ควบคุมดูแลหรือกับเจ้าหน้าที่สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว ดังนั้นเมื่อเด็กนักเรียนมายืมหนังสือมากเท่าไร โรงเรียนก็มีบัตรยืมหนังสือที่มีรายชื่อผู้ยืมมากเท่านั้น และสามารถนำมาแลกหนังสือใหม่ได้มากขึ้น

เราได้รับการตอบรับ ที่ดีจากครูว่าพวกเขาไม่ ดังเลที่จะให้นักเรียนยืมหนังสืออีกต่อไป เพราะว่าเราสามารถได้รับหนังสือมากขึ้นถึงแม้ว่าหนังสือบางเล่มสูญหายไป เราแนะนำระบบการแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นก้าวแรกที่จะทำให้ห้องสมุดโรงเรียนสามารถดำเนินกิจการด้วยตัวเองอย่างยั่งยืน โรงเรียนในประเทศลาวส่วนใหญ่ มีห้องสมุด หนังสือ และได้รับการ ฝึกอบรมจากการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมักจะล้มเหลวในการทำให้ครูรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ถึงแม้โรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณ จากรัฐเพื่อซื้อหนังสือ แต่ สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว ได้พยายามจัดเตรียมให้โรงเรียน จ่ายค่าหนังสือ ที่ได้รับ บางส่วน หรือพยายามตอบแทนในทางหนึ่งทางใด เมื่อได้รับหนังสือเจ้าหน้าที่สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อควบคุมดูแลระบบการแลกเปลี่ยนหนังสือและติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรมการอ่าน เพื่อให้โรงเรียนสามารถ รับหนังสือใหม่และได้รับความช่วยเหลืออื่นๆ ที่จำเป็นได้ทันที่

นอกจากนี้ เราได้เปลี่ยนวิธีการฝึกอบรมหลังจากที่พบว่าห้องสมุดถูกทอดทิ้งโดยไม่มีครูที่มีประสบการณ์ดูแล ปัจจุบัน วิทยากร ผู้ฝึกอบรมครูของ สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว เดินทางไปยังโรงเรียนแต่ละแห่งและให้การฝึกอบรมแก่ครูทั้งโรงเรียน รวมทั้งครูใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ต่างจากแต่ก่อนที่เราเคยจัดสัมมนา และเชิญครูสองท่านจากแต่ละโรงเรียนมาร่วมสัมมนา ภายใต้การทำงานด้วยวิธีการใหม่นี้ ครูหลายๆท่านแบ่งปันความรับผิดชอบในเรื่องการอ่านและไม่ต้องประสบกับปัญหาห้องสมุดหยุดให้บริการเมื่อครูที่มีประสบการณ์บางคนออกจากโรงเรียน ถึงแม้วิธีการนี้จะมีค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลาในการทำงานเพราะเจ้าหน้าที่ของสมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว ต้องเดินทางตลอดเวลา แต่เราพบว่า วิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

เมื่อครูรู้สึกสบายใจเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านและการให้ยืมหนังสือ ครูในโรงเรียนหลาย ๆ คนได้นำหนังสือบางชุดมาใช้ ในการสอนเสริมในห้องเรียน ในช่วงเวลาเรียน และให้นักเรียนยืมกลับบ้าน โรงเรียนหลายแห่ง พัฒนาปรับปรุงการนำหนังสือไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่เก็บหนังสือไว้ที่ห้องพักครู เพราะไม่มีพื้นที่ว่างสำหรับห้องสมุด

ในด้านการพิมพ์ นิทาน เรื่องสั้น และหนังสือวิทยาศาสตร์จำนวนมาก สมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาว พิมพ์หนังสือรูปภาพและกะมิชิโบ (นิทานที่ใช้ภาพในการเล่าเรื่อง) ในแต่ละภาพจะมีโคลงกลอนซึ่งเด็กและผู้ใหญ่ชาวลาวยุคใหม่ ในวัฒนธรรมการไป ศึกษาศา พุดขึ้นชอบ หนังสือและนิทานเหล่านี้มาก ขณะที่เราพยายามแก้ปัญหาและขาดความกลัวในกิจกรรมที่ไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับการอ่าน เรา ได้ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานในการอ่าน เพราะเรามีความปรารถนาที่จะสร้างความรู้สึก “รักอ่าน” -- รักการอ่าน ซึ่งเป็นชื่อเล่นของห้องสมุดโรงเรียนที่ทางสมาคมร่วมน้ำใจกับเด็กน้อยลาวเป็นผู้สนับสนุนการก่อตั้ง

